

ELŐFIZETESI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKENT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSEG:

Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vál-
lalat irodája. lde küldendők
az előfizetési díjak és hírde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. * Felelős szerkesztő: KONCZ AKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VALLALAT.

A fizetésrendezésről.

Lapunkban több cikkelyt irtunk és közöltünk a városi tisztviselők fizetésrendezéséről. Ugy a magunk írásában, mint munkatársaink cikkelyében igyekeztünk az igazsággal meg-egyezőt írni és ugyancsak ezen elv betartására kértük a beküldött cikkelyek íróit is. Mert örömmel jegyezzük fel, hogy egyes nagytudású, a tisztikar érdekeit szívélyen viselő bizottsági tagok is irtak cikkeket lapunkba a fizetésrendezésről, amiből mi joggal vonhattuk azt a következtetést, hogy nemcsak mi tisztviselők óhajtjuk a fizetésrendezést, hanem azok is, akik látva a városi tisztviselők mostani javadalmazásának csekélységét más városok tisztviselőinek helyzetéhez való viszonyításában, — komolyan foglaloznak a tisztviselők megélhetésének megkönnyítéséről.

Mivel pedig nem népszerű dolgot védelmeztünk, mert hisz a fizetésrendezés keresztülvitele nem csekély mértékben veszi igénybe a törvényhatósági bizottsági tagok áldozatkészségét, megírott és másoktól közölt cikkelyeink nyomában sok gáncs ért bennünket és talán kedvünket is szegi ez a körülmény törekvéseinknek, ha meg nem gondoljuk, hogy egy nagy testület erkölcsi és anyagi érdekeinek megvédelmezése és a védelem munkájában remélt eredmény elveszi élet a kisebb nagyobb tüszúrásoknak. Haladunk tehát az általunk kijelölt ösvényen, sem jobbra, sem balra nem tekintve, az igazság harcában tiszta tollal küzdve mindaddig, míg be nem teljesedik rajtunk is az Irás biztató szava: „Zörgessetek és megnyitvatik. — kérjetelek és megadatik“. Hálával vesszük érdekeink előmozdítóinak támogatását és igyekezni fogunk meggyőzni törekvéseink jogos voltáról azokat, akik ha bár tiszteletreméltó okokból, nem igen tartják szükségesnek a városi tisztviselők és kezelőszemélyzet, valamint a város alkalmazottainak fizetésrendezését.

Sajnálattal értesültünk arról, hogy bizottsági tagtársaink közül egyes vezető férfiak nem jó néven vették a mi és munkatársaink írását a fizetésrendezés kérdéséről. — Cikkelyeinkben azonban senkit sem sértettünk és amit irtunk, vagy nekünk beküldöttek közlésre, a szigorú tárgyilagosság alapján irtuk meg. Mert hogy régen húzódik és rémlassan halad előre a fizetésrendezés kérdése, azt elvitatni nem lehet. A rendezés keresztülvitele helyett drágasági pótlékokat szavaz meg a közgyűlés. Ez a drágasági pótlék pedig oly összeget emészt meg, hogy abból, kevés hozzáadással, — természetesen első sorban a közgyűlés áldozatkészségével — a rendezés keresztülvihető volna. Lehet, hogy írásunkban — látva meddő küzdelmünket — a szokottnál erősebb hangot használtunk, ezt azonban alig veheti tőlünk bárki is rossz néven akkor, midőn ugyszólván az ország összes nagyobb és kevésbé-többé módos városai, elhagyva egyéb alkotásokat: elsősorban is tisztviselőik

fizetésének rendezésével foglalkoztak és azok méltányos kérésüket — félretéve egyéb dolgot — közmegelegedésre elintézték.

A fizetésrendezés sürgős keresztülvitelének egyik fő okául jeleztük nem egyszer a napról-napra emelkedő drágaságot és a mindinkább vállainkra nehezedő megélhetési viszonyok súlyos voltát. Drágább lett a lakás és a megélhetés minden ága. Összevetve a mostani árakat a tíz év előtt való árakkal, azt találjuk, hogy a lakásbérek 30—40, a piaci árak 60—70 százalékkal emelkedtek, úgy, hogy a tisztviselőnek ez idő szerint való fizetéséből és javadalmazásából tisztességesen megélni egyszerűen: képtelenség! Ma már a városi tisztviselő adósság nélkül nem élhet és az adósság csinálásra nem a könnyelműség, vagy az urhatnám-ság hajtja, hanem azok a súlyos gondok, melyek a családja iránt való kötelességekből származnak: Maholnap a tisztviselőnek nem lesz, vagy már nincs is módjában befolyást gyakorolni a társadalmi életre, kénytelen az állásához megkivántató reprezentálásról lemondani, minek következtében a társadalom gerincét képező értékes elem az életgondok súlya alatt térlenségre van utalva.

Debreczen sz. kir. város tisztikara eddig részt vett a város mindennemű emberbaráti, közművelődési és társadalmi mozgalmában. Ott volt mindenütt, ahol teremteni és alkotni kellett, jó kedvvel, egyeneslelkűséggel, habár áldozatok árán is. A megélhetési viszonyok kétségbeejtő fordulatánál azonban ma már nincs módjában irányító és erősítő befolyást gyakorolni a hasznos intézményekre, mert leköti a megélhetés aggodalma, a holnap bizonytalansága és küzdelme az anyagiakkal gyöngíti benne az ideális törekvéseket.

Mindazoknak, akik huzódoznak, vagy nem találják időszerűnek a városi tisztviselők fizetésrendezésének szükségességét, felhozzuk a vasutasok fizetését. Méltóztassanak ezek az urak egy kis összehasonlítást tenni a mi és a vasuti tisztviselők és alkalmazottak fizetése között. Az ég óvjon meg minket attól, hogy irigyeljük ezen igazán és szolgálatait megbecsülő tisztviselők és alkalmazottak elért sikerét, de azt még sem hallgathatjuk el, hogy a vasutnál a lámpagyújtogató javadalmazása több, mint nálunk az adókiadó és a sokkal kevesebb iskolát és kvalifikációt igénylő állások javadalmazása a pótlékokkal együtt több, mint nálunk az egy-egy hivatali vezető tisztviselőé vagy tanácsnoké. De hát a vasutasok kértek, követeltek, fenyegetődtek, sőt sztrájkoltak is, míg mi békességes szívvvel és nagy érzésével a kötelességeknek, csak gyöngyhagyonadtuk elő óhajtásainkat, agyöngyhagot azonban nem igen akarják az illetékes körök meghallgatni, hanem azt az időt kívánják talán bevárni, mikor a városi tisztviselők nagyrésze az életgondok és a nehéz megélhetési viszonyok terhe alatt leroskad, a helyett, hogy belátva a mostani helyzet tarthatatlan és nyomasztó voltát,

törekvéseinek zászlajára írnia eme szavakat: „bis dat, qui cito dat,“ — kétszer ad, aki gyorsan ad“...

Az elmondottak alapján tehát azon tiszteletteljes kére-
réssel fordulunk a szervezeti szabályzat áldolgozására
kiküldött és a fizetésrendezéssel megbízott bizottsághoz,
méltóztassék a régen huzódozó és a városi tisztviselők,
segéd- és kezelőszemélyzetnek, valamint a város összes
alkalmazottainak sulyos és nyomasztó helyzetét figyelembe
venni és idevonatkozó javaslatát mielőbb a közgyűlés elé
terjeszteni oly módon, hogy ezen régen huzódó kérdés
mielőbb megoldásra találjon. A jó akarat és méltányosság,
ha egyesülnek — a mi tisztviselőink is megkaphatják azt,
amit más, Debrecennél sokkal szegényebb és a közköltővel
jobban megterhelt városok tisztviselői elayertek.

Mivel pedig *peri cutum est in mora* — leghelyesebb
volna a fizetésrendezési javaslatot oly módon a közgyűlés
elé terjeszteni, hogy az ujonnan megállapítandó javadalmas
visszamenőleg 1907 január 1-től számíttatnék, még pedig
oly módon, hogy az 1907. év I-ső felében kapott drágasági
pótlékot a tisztviselők és alkalmazottak visszafizetnék.
Vagy ha visszamenőleg nem történhetné meg a fizetés-
rendezés, úgy bölcsen cselekednék a közgyűlés, ha az álta-
lános fizetésrendezés tárgyalásánál kimondaná, hogy az
a belügyminiszteri jóváhagyás után 1907. évi július 1-étől
lépne életbe. Ily módon eselnék a II-ik félévi drágasági
pótlék összege, melyet kiegészítve a kérdés helyes és rég
óhajtott megoldást nyerne.

Koncz Ákos.

Vidéki városok csatornázása és viz- zel való ellátása.

A vidéki városok és községek igen könnyen kaphatók
lennének a csatornázás és vízvezeték-berendezésére, ha
azok létesítése magára a városra, mint politikai és erkölcsi
testületre új terheket nem igen róna és ha a közönség nem
köteleztetnék szabályrendeletileg a vízdíjak fizetésére,
hanem a vízdíjakat csak azok fizetnék, kik annak igénybe-
vételére szabad elhatározásukból önként vállalkoznak.

Ha akadna vállalkozó, ki a saját költségén megépítené
és üzemben tartaná e műveket és ezzel szemben a várostól
nem kívánna egyebet, mint a közterületek díjtalan haszná-
latát és a vízvezeték által termelt és szállított viznek ipar-
szerű eladására vonatkozó 50—60 évre szóló kizárólagos
koncessziót, melynek elteltével az egész mű díjtalanul
menne át a város tulajdonába.

Csakhogyan ezen az alapon majdnem teljességgel lehe-
tetlen ezen közműveket létesíteni, mert nemcsak a mi sze-
gény országunkban, hanem a nagy tőkefeleslegekkel ren-
delkező gazdag államokban sem lehet olyan vállalatokat
realizálni, melyeknél — a minimális kamatozás biztosítása
nélkül — a beruházási tőkét 50—60 évre úgy kell leköt-
ni, hogy az semmiféle formában sem limitálható.

Ezen vállalatoknál azért nem mozgósítható a beruhá-
zási tőke, mert hosszú időre szóló törlesztéses kölcsön biz-
tosítására sem a csatornázás, sem a vízvezeték nem alkal-
mas, mert úgy a vízvezetési csövek, mint a csatornavonalak
— melyek a befektetési tőke 70—80 százalékát jelentik
— városi közterületek alatt helyeztetnek el és így azok-
nak telekkönyvezhető értékük egyáltalán nincsen: az üzem
céljaira szolgáló épületek pedig a záloglevélről szóló 1876.
évi XXXVI. t.-c. 13 §-a szerint záloglevélüzletben jelzálog-
nak el nem ismerhetők.

Olyan intézkedésről kellene tehát első sorban gondos-
kodni, mely lehetővé teszi a beruházási tőke mozgósítását,

illetve ennek beszerzését. Ez pedig lehetővé válnék az által,
ha a záloglevéltörvénynek fentemlitett rendelkezése városi
vízvezetésekre és csatornázásokra nézve hatályon kívül
helyeztetnék és ha a záloglevelek kibocsátására feljogosított
bankok törvényhozás útján feljogosíttatnának arra, hogy
vízvezetékek és csatornázások létesítésére kibocsájthatnak
négy százalékos zálogleveleket a belügyminiszter által
esetről-esetre megállapított beruházási tőke hatvan száza-
lékának megfelelő összeg erejéig, anélkül, hogy ezen zálog-
levelek biztosítására külön alapot kellene teremteniök.
Ezen záloglevelek a forgalomból azonnal visszavonandók
lennének, amint azok ellenértékének még törlesztetlenül
fennálló tőkehátralékát a város a vízmű beváltása folytán
kifizette.

A kibocsájtott záloglevelek utáni kölcsönösszeggel
érdemileg maga az objektum, jogilag és formailag pedig a
kibocsájtó bank, illetve az engedélyes vállalkozó lenne az
egyes adós.

A beruházási tőkének még hiányzó negyven százaléka
pedig oly módon volna beszerezhető, hogy az állam adna
husz százalékos annuitásokban, husz százalékos ter-
jedhető hozzájárulást pedig az érdekelt város vagy község
adna ugyancsak ötven év alatti lefizetés mellett. Ha ezen
hozzájárulások nem tennének ki összesen negyven százalé-
kot, úgy a hiányt az engedélyes vállalkozónak kellene
pótolnia.

Most pedig vizsgáljuk meg, hogy az állam háztartá-
sára minő terhek hárulnának ezen maximumban husz szá-
zalékos terjedhető hozzájárulásokból.

A vízvezeték létesítése — amiről első sorban van szó
— gyakorlati tapasztalatok szerint fejenként mintegy 30
koronába kerül, melynek husz százaléka 6 koronát jelent.
Ennek 5 százalékos kamata pedig 30 fillér. Az állam tehát
azon városokban, ahol ennek a szüksége fennforog éven-
ként és fejenként 30 fillérnyi áldozatot hozna, hogy a lakos-
ság egészséges ivóvízzel láttassék el és hogy a halálozási
arányszám csökkentessék.

Tegyük fel, hogy száz — átlag tízezer lakosu —
városban létesíttetnék ezen az alapon a vízvezeték: akkor
az állam évenként és összesen háromezer koronát
fizetne e címen. Ezen összeg az egy milliárdos állami bud-
getben oly csekélységet jelent, hogy az egyáltalában nem
játszhatik szerepet, különösen akkor nem, amikor ezen
kiadás egy millió lélek egészségének a javítására és fentar-
tására fordítatik.

Ezen háromezer korona évi kiadásnak megfelelő
összeg azonban majdnem teljesen megtérül azon vállalati
adók, szerződés- és nyugtábélyegek, valamint azon egyéb
állami illetékek címén, melyek ezen mintegy 30 millió
koronát tevő vállalatok után az állampénztárba befoly-
nak.

Az érdekelt városok szintén meghozhatják ezen éven-
kénti és fejenkénti 30 filléres áldozatot, mely egy tízezer
lakosu városban évenként háromezer koronát jelent, mely
összeget azonban — hogy egyebet ne említsek — már a tűz-
biztosítási díjakban teljesen megtakarítják, mert a magas
nyomásra berendezett központi vízvezeték létesítése után
ennyivel feltétlenül olcsóbbak lesznek a tűzbiztosítási díjak.

A kérdés már most csak az, hogy vajon a bankok —
még a törvényes felhatalmazás mellett is — hajlan-
dók lesznek-e a szóban forgó záloglevelek kibocsátására,
anélkül, hogy azok kamatozását és törlesztését a városok
biztosítsanak, mert végső elemzésben ez a szavatosság mégis
csak ő reájuk hárul.

Kétségtelen, hogy ilyen feltételek mellett a záloglevelek kibocsajtása bizonyos kockázattal jár, mely kockázatot még fokozza azon körülmény, hogy a vízvezeték-üzemben is kell tartani, holott az itt tárgyalt viszonyok között még az üzemeltetések sincsenek biztosítva. De vajon a lakóépületekre adott jelzálogos kölcsönök alapján kibocsajtott zálogleveleknél meg van-e a feltétlen garancia? Hiszen magának az épületnek akár a forgalmi, akár pedig a reális értékéből még nem lehet a zálogleveleket törleszteni. Ehhez biztosított jövedelem kell, ami pedig a lakóházaknál sincsen meg minden körülmények között, mert hiszen a lakások bizonyos időn át üresen is maradhatnak, megtörténhetik továbbá az is, hogy a lakók nem fizetik a bért; azonkívül pedig a lakóházakat is fenn kell tartani. Kockázat tehát — ha az elemi erőket elimináljuk is — még a lakóházak kölcsöneire kibocsajtott zálogleveleknél is van.

A jövedelem biztosítása nélküli vízvezeték-re adandó záloglevélkölcsönöknél is található legalább akkora érték-biztosíték, mint a lakóházaknál. A beruházási tőke 60%-ig adandó kölcsönt első sorban biztosítja maga a mű az egész értékével. Ennél a biztosításnál pedig a bankokat tulbecsülés folytán csalódás nem érheti, mert a beruházási tőkét az állam és a város érdekeinek a megóvása szempontjából a kormány állapítja meg. Az üzemi és fenntartási költségek pedig azon összegekből fedeztetnek, melyeket a városok a közcélokra szükséges vizért (utak, utcák és terek öntözése, tűzoltás, városi épületek, kórházak stb. vízfogyasztása) fizetnek. A kamatozás és tőketörlesztés megtérülése pedig az önként jelentkező fogyasztók fizetéseiből remélhető, annál inkább is, mert a vállalat minden versenyen kívül állván, nem fényűzési, hanem olyan életfenntartási cikket kínál, mi mással egyáltalán nem pótolható.

De az e téren szerzett eddigi tapasztalatok is azt bizonyítják, hogy a vízvezetéki vállalatok, ha busás jövedelmet nem hajtanak is, de folytonosan fejlődnek és jövedelmük — közkötelező használat nélkül is — szerényen bár, de folytonosan és biztosan emelkedik, úgy hogy ha az első évek nem is hoznák meg az üzemi és fenntartási költségeken felül a záloglevelek után esedékes teljes annuitásokat: a későbbi évek többjövödelmei kétségtelenül pótolnák az előző évek veszteségét, minek teljes kiegyenlítésére az 50 évi engedélyidő feltétlen biztosítékot nyújt.

A magyarországi példák azt igazolják, hogy minden vízvezeték — az engedélyidő lejártá előtt — beváltásra kerül, amikor a város kifizeti a záloglevelekre adott törlesztéses kölcsönnek a beváltás idején még fennálló tőkehátralékát, vagy pedig, ami ezzel teljesen egyenlő értékű, átveszi a folytatólagos törlesztési kötelezettséget. A bank kölcsöne tehát beváltás esetén is teljesen biztosítva van. Megtörténhetnék ugyan, hogy a beváltás oly korán következik be, amikor még az annuitásokban visszamenőleg veszteség áll fenn. Ilyen eshetőség ellen akként lehetne a bankot biztosítani, hogy beváltás esetén a még törlesztetlenül fennálló tőkehátralékon felül a város még megfizeti a beváltásig elért veszteségeket is, miáltal teljesen kielégítettnek azon előfeltétel, hogy a bank minden körülmények között feltétlenül biztosítva van a záloglevelek után adott kölcsönért.

A bankok animálása céljából még nyújthatna az állam ezen záloglevelek kibocsajtására olyan privilégiumokat is, melyek sem az államot, sem a várost nem károsítják, a bank helyzetét pedig — a záloglevelek elhelyezését illetően — megkönnyítik.

Az itt javasolt megoldási módokat minden tekintetben teljesen kielégítőnek a városok igényeit is, ezek érdekei min-

den irányban teljesen megóvatnának, mert a beruházási tőke nagyságát, mely beváltás esetén döntő fontosságú a városra nézve, szakértők meghallgatása alapján a belügy-miniszter még az építkezés megkezdése előtt állapítaná meg.

Miután a csatornázások és vízvezeték-ek első sorban közegészségügyi és kulturális intézmények, nem szabad, hogy ezek tisztán nyereszkedésre alapított vállalatok legyenek, hanem főleg arra kell törekedni, hogy azok — kötelező használat nélkül is — a lakosság legszélesebb rétegeiben, tehát a szegénysorsuaknál is, minél inkább igénybevéssenek. Ez azonban csak az esetben teljesülhet, ha a használatért fizetendő egységáruk mérsékeltek. Miután azonban a maximális egységárukat az engedélyezési eljárás során a kormány állapítja meg, tehát ezen elv is érvényesülhet az egész vonalon.

Ha az ekként létrejött városi közműveknél a város azt tapasztalná, hogy a magánvállalat kezelésében levő mű a kezdet nehézségein már tulesett és tiszta nyereséget is produkál, akkor az időhöz nem kötött beváltási jogával élve, saját kezelésébe venné az üzemet és így a vállalat által már megszerzett jövedelemnek is birtokába lépne. Érvényesíthető lenne tehát azon elv is, hogy a városi közművek utáni jövedelmek a várost illetendik.

A fentiekben javasolt megoldási módokat igen megkönnyítő és egyszerűsítő azon komplikált és hosszadalmas eljárást, melylyel ezek a kérdések a mai közigazgatási rendszer mellett kezeltek. Tapasztalatból tudjuk, hogy azon városokban, hol a szóbanforgó ügyekkel komolyan foglalkoztak — nem ritkán — tíz-tizenöt évig tartott, míg célt értek. A magánvállalkozás közbenjötté mellett ezek az ügyek gyors egymásutánban bonyolítottatnának le, mert a vállalkozó — az üzleti érdektől sarkalva — ha az államtól és a várostól a hozzájárulásokra vonatkozólag, a banktól pedig a záloglevelek kibocsajtására nézve garanciákat nyerne, úgy a kormány és a város együttes ellenőrzése mellett egy év alatt megteremtene azt, amit a város tíz év alatt sem tudna elérni.

A városok részéről szükségessé váló érdemleges és a közigazgatási rendszernek megfelelő hosszadalmas tárgyalások csak a beváltás idején merülnének fel, amikor ez az eljárás már nem késlelteti a létesítést.

Varga József,
magánmérnök.

A gyakorlati életpályák felé.

A köztisztviselőket ma már jóformán kivétel nélkül a tipikus és megingathatatlan magyarság képviselőinek lehet tekinteni; aki közülök eredetire nem volna magyar, azt foglalkozása, társasága, életcélja asszimilálja.

Képzettségük, intelligenciájuk és nagy számuk révén is érdemleges szerep illeti meg őket az ország sorsának munkálásában; még érdemlegesebb és messzebbre kiható az a szerepük, hogy gyermekeikben ők adják, ők nevelik az ország jövő vezető osztályát, a következő generáció legértékesebb magyarságát.

És vajon hogyan és mire nevelik a köztisztviselők gyermekeit? Földbirtokot nem adhatnak nekik, járadékot nem biztosíthatnak számukra. Azt teszik hát, ami velük is történt: nagynehezen diplomához juttatják őket, aztán bedugják valami hivatalba, a saját hosszú hivataloskodásuk alatt szerzett némi összeköttetésük révén. Így vész kárba az alkotó nemzeti munkára nézve az új generáció legértékesebb része, így nő nemzedékről-nemzedékre, mint a la-
vina, a bürokratizmus.

A polgári tisztviselők különben is nagy hátrányban vannak gyermekeik neveltetése dolgában a katonai alkalmazottakkal szemben. A katonatisztek fiu- és lánygyermek-ei részére egész sereg alapítványi hely, ösztöndíj és egyéb kedvezmény van főtartva; de olyan segítség, melyre a polgári tisztviselő gyermekének elsőbbsége biztosítva volna, alig akad. Mulasztást kell tehát pótolnia az államnak abban a tekintetben is, hogy a polgári tisztviselők gyermekeinek oktatását minden irányban — a tudományos pályákon is — könnyebbé tegye megfelelő, nekik elsőbbséget biztosító ösztöndíjak alapításával.

A gyakorlati életre képesítő pályákon azonban — ha csak e téren is nem akarunk újabb proletáriátust nevelni — az államra különösen most, kezdetben, sokkal több feladat hárul: nemcsak a tulajdonképpeni oktatási idő alatt kell segítséget nyújtania, hanem a pályakezdés nehézségei között is ott kell lennie támogatásával.

Ugy képzem, hogy az állam bizonyos számú ösztöndíjakat alapítana köztisztviselőknek a kereskedelmi és ipari pályára készülő gyermekei részére. Az ösztöndíjak szervezésének több tanévre elosztva kellene történnie, nehogy egyszerre a kelleténél több alkalom nyíljon ennek a kedvezménynek az elérésére és így eleinte selejtebb elemek is hozzájuthassanak. Általában, az ösztöndíjban csak jó előmenetelű fiukat kellene részesíteni, főleg azokat, akik a reális tárgyakban (földrajz, számtan, mértan, természettudományok) kiválnak. Az ösztöndíjat már a felső kereskedelmi iskola, illetőleg ipari szakiskola első évfolyamában is élvezhetné a tanuló s változatlan összegben megkapná iskolai tanulmányainak befejezéséig, természetesen mindig feltételezve, hogy illő szorgalommal és jó eredménnyel végzi dolgaikat. Tanulmányainak befejezése után egy évre külföldre lehetne küldeni az ösztöndíj kétszeres összegével; viszont katonáskodásának esztendeje alatt az ösztöndíjnak csak felét kapná.

A pályakezdésnek eddig a stádiumáig a kereskedelmi és ipari iskolák akárhány tanulója elérkezik s rendszeresen ezen a ponton fordul sorsuk abba a szerencsétlen irányba, hogy önálló életre se tőkájük, se bátorságuk nem lévén, elmennek kishivatalnoknak, az ipariskolát végzetek legjobb esetben az állami ipariskolába műhelyvezetőnek s így a nemzetnek annyira értékes termelő munkára nézve elveszve, ők is csak a beamterek roppant tömegét szaporítják.

Azok az ösztöndíjak tehát, amikről beszélek, nem elégedhetnének meg azzal, hogy pártfogoltjaikat szigorúan csak az iskolai tanulmányok befejeztéig kísérik; segíteniök kellene a pályavégzett fiatalságot az önálló élet megkezdésében is. Olyanformán történhetnék ez, hogy a tanulmányok befejezte után (ide értve a külföldön s a hadseregnél töltött évet is) az ösztöndíj élvezetét felfüggesztenék ugyan, de bizonyos feltételek mellett tőkésitenék azt a pályavégzett ifju részére. Ily feltétel volna, hogy tanulmányainak bevégezése után megbízható, nagyobb cégnél vállaljon alkalmazást; munkaadójától meghatározott időközökben hozzon bizonyítványt a magaviseletéről munkaköréről, a szakmájában való hasznavehetőségéről, különféle képességeiről stb. Aki így alkalmaztatása idején is érdemesnek bizonyul az állam figyelmére, az, ha a nagyobb vállalatoknál a kellő gyakorlati jártasságot és üzleti tapasztalatot megszerezte, 4-5 év múlva bátran önállósíthatja magát, az állam pedig, — ha még utoljára megvizsgálja, hogy pártfogoltja milyen tervekkel akarja önálló életét megkezdni s az ösztöndíjat mily célokra akarja fordítani, — kiutal-

hatja részére a néhány éven át visszatartott s tőkésített ösztöndíjat.

Az a néhány ezer korona, amit a fiatalember így kezéhez kap, valószínűleg nem lesz elég arra, hogy csupán ezzel önálló vállalkozáshoz kezdjen; de mégis jelentékeny segítséget képez egymagában is, az az erkölcsi tőke pedig, amely e szigorú feltételek mellett adott állami ajándékot nyomon követi, megnöveli az ifju vállalkozó hitelét szolid pénzügyi körökben akkorára, hogy a még hiányzó tőkét könnyű feltételek mellett megszerezheti.

Az első pillanatra talán szokatlannak tetszik, hogy az állam ilyen természetű, ugyyszólván ajándék jellegével bíró, segítséget adjon. Pedig érdemileg ez az ösztöndíj semmi- ben sem különbözik azoktól az iparfejlesztési adományoktól, amelyeket nagy gyáraknak nagyobb, törekvő kisiparosoknak kisebb összegekben az állam most is minduntalan megad.

Iparfejlesztési vagy kereskedelempolitikai rendeltetése volna ezeknek az ösztöndíjaknak is, de végső céljuk sokkal messzebbható és sokkal értékesebb eredményt ígérő, mint a most adományozott állami segélyeké. Végső céljuk tudniillik az volna, hogy a legtartalmasabb, legértékesebb társadalmi osztályt a gyakorlati életpályák felé tereljék.

S azt hiszem, ezt a célt ilyen módon meg is lehetne közelíteni. Csak egy-két ilyen ösztöndíjas tisztviselő-sarjadéknak sikerüljön a gyakorlati életpályákon zöld ágra vergődni, már meg lesz törve a jég, csökken az idegenkedés, mint sürűbben akadnak az új pályára vállalkozók, akár kapnak ösztöndíjat, akár nem.

Ismétlem, az ifjuságnak a gyakorlati életpályák felé való terelésére a legalkalmasabb fogantatásnak ígérkezik ha a tisztviselők gyermekeit, ezt a magyarság szempontjából legmegbízhatóbb, tehetség dolgában legértékesebb elemet igyekezünk az új pályáknak megnyerni.

Ha az állam ezt az irányzatot az említett módon ösztöndíjak alapításával mozdítja elő, nemcsak az ország gazdasági fejlődésének tesz igen nagy szolgálatot, hanem mellékesen még egy jó cél érdekében cselekszik: gyöngén fizetett tisztviselőinek is megkönnyíti a gyermeknevelést.

(61)

Tisztviselők Takarékpénztára R.-t.

Budapest, VII. Rottenbiller-utca 5. sz.

Tisztviselőtársainkhoz!

Fáradságos és küzdelmes előkészítés után végre sikerült a magyar tisztviselőkar egyik régi vágyát megvalósítanunk s a „Tisztviselők Takarékpénztára“ részvénytársaság biztos és maradandó alapjait lerakva, lehetővé tennünk, hogy a kölcsönre utalt magyar tisztviselői kar hitelképes elemei ne legyenek kénytelenek uzsorakölcsönökkel súlyosbitani az élet küzdelmeit.

A tisztviselői karban — mint mindenütt — tényleg vannak könnyelmű és eladósodott elemek, de szomorúan tapasztaljuk, hogy a pénzügyi világ ezt a körülményt hitelképesség szempontjából általánosítja, amennyiben teljesen megbízható s feltétlenül hitelképes tisztviselők is csak méregdrága kölcsönökhöz juthatnak, sőt még ehhez is ügynökök útján, miáltal a kölcsönök kamatlába 25-30 százalékra rug. A nálunk életbeléptetett rendszer szerint a hitelképességét igazoló kartársunk kölcsöne közvetítő nélkül azonnal folyósíttatik s így a „kétszer ad, ki gyorsan ad“ elve gyakorlati megoldást nyer.

Segíteni fogjuk a tisztviselőket, hogy lakbérüknek leköltése s egyéb szükséges biztosíték mellett, családi házat építhessenek ott, ahol a székhelyük van.

Tervbe vettük az Országos Tisztviselő Kórház, Országos Tisztviselő Áruház s egyéb szociális reformokat, melyeket összes ismert részvényeseink írásbeli véleményének bekvánásával, fokozatosan óhajtanánk megvalósítani.

Mindezekkel elérjük azt, hogy a magyar tisztviselői karnak részvénytőkéjét és betétjeit biztosan és jól gyümölcsöztethetjük s ugyanakkor a tisztviselőkar passzív elemének az érdekeit is szolgálhatjuk.

A „Magyar Tisztviselők Lapja“, az intézet hivatalos közlönye minden igazolt részvényesünknek díjmentesen megküldetik, hogy a takarékpénztár működéséről állandóan tájékoztatást nyerjenek s ez mintegy nyilvános ellenőrzés alatt álljon. Országos szervezetet kell tehát létesítenünk, hogy a központi vezetőségnek hazánk minden részében legyenek bizalmiférjái, kikkel egyöntetűen működve, intézetünket nagygyá és hatalmassá tehesük. Ilyen országos szervezettel érhetjük el, hogy a magyar tisztviselőkarnak minden reális törekvését elősegítsük.

Felkérjük tehát kartársainkat, hogy intézetünk felvirágoztatásának dicső munkájában részt venni s minket becsületes törekvéseinkben támogatni sziveskedjenek.

Mint hogy már kibocsátot részvényeink jóval tuljegyezetttek, de különben is a magyar tisztviselőkar hiteligenyei és szociális alkotásai nagyobb tőkét igényelnek, elhatároztuk, hogy — felpénz nélkül — további 16 000 drb 25 korona névértékű részvényt bocsátunk ki, fentartván magunknak a jogot arra nézve, hogy tuljegyzés esetén a részvénytőkét újabb 20 ezer drb részvény kibocsátásával, azaz további 500 ezer koronával telemeljük.

A jegyzett részvények ára egyszerre, vagy havi részletekben fizetendő. A legkisebb részlet részvényenként havi 1 korona; az első részlet a rendelés alkalmával beküldendő. Az utolsó részlet befizetése után a részvények az osztalék-szelvényekkel együtt a részvényesnek kiadatnak.

Számítunk arra, hogy tisztviselőtársaink mindenike anyagi erejéhez képest megfelelő számu részvényeket jegyezni fog, mert a mi vezérelvünk az, hogy a tisztviselőkar javára működünk, de ugyanakkor takarékos, becsületes és körültekintő gazdálkodással a részvényeseknek a betéti kamatlábat meghaladó osztalékot biztosítsunk.

A végrehajtó-bizottság.

Magyar gyáriparosok közgyűlése.

A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége debreceni fiókja f. hó 13-án délután 3 órakor tartotta közgyűlését Szántó Győző elnökle alatt a szép számmal összegyűlt tagok érdeklődése mellett.

Szántó elnök beszámolván a központ ülésén tartott részvételéről, a fiók működését ismerteti s a pécsi kiállításon tapasztalt igen kedvező benyomásairól ad számot, a tagok különös figyelmébe ajánlván a kiállítást.

Ezután a június 19-én tartandó kivándorlási ankétre javaslatot terjesztett elő, melyben azon főindokokból, hogy csakis a magyar birtokrendszer okszerűbbé és modernné tételétől lehet a kivándorlás csökkenését várni, valamint hogy üdvös és célszerű szocialpolitika — sőt hatályos iparfejlesztés is csak ezen elsőrendű feladat helyes és teljes megoldása után lesz követhető, — a dr. Hegedüs Loránt igazgató indítványához való csatlakozását javasolja.

Addig is azonban, míg a modern birtokrendszer tény-

leges állapota elkövetkezik, a munkás jóléti intézmények fejlesztését, fogyasztási adók csökkentését s a közgazdasági testületeknek a közigazgatásba való szoros bekapcsolását s a közigazgatásnak ezzel való jelentős megjavítását javasolja. A közgyűlés a javaslatot elfogadta.

Ezután dr. Rédei Rezső titkár előadása alapján több fontos ügyben kéri az ülés a központ közbenjárását és intézkedését.

1. A háziipar intenzív támogatásban részesíttessék a kormány részéről s annak terjesztésére különös gond fordíttassék. Különös támogatásban részesüljenek azok a gyárosok, kik üzemük egyrészét háziipari alapokra fektetik.

2. A kamarai törvény olyképp egészíttessék ki, hogy az összipar gyáros, képesítetlen és képesített iparcsoportjai szerinti képviselők biztosíttassék.

3. Dalmácia, Hercegovinába direkt kombinált tarifátételek állapíttassanak meg.

4. A városok kiviteli kövezetvámjai töröltessenek el.

5. Szabályrendeletileg állapítsák meg a városok azon támogatását és kedvezményeket, melyekben keletkező új vállalatokat részesíteni akarnak, hogy az iparfejlesztés biztosabb, egyenletesebb legyen s a támogatás elnyerése gyorsabb.

Miniszteri rendelet a szerbtövis irtásáról.

17,692
VI. szám.

M. kir. Földmivvelésügyi Miniszter.

Körrendelet valamennyi törvényhatóságnak.

Az 1894. XII. t.-c. 51. §-a értelmében kötelező a szerbtövis irtása. Szakközegeimnek és a gazdasági egyesületeknek jelentése szerint azonban eme kártékony növény irtása kellőleg foganatosítva nincs.

Felhivom ennél fogva a törvényhatóságot, hogy ezen növény irtását szigoruan hajtassa végre.

Egyuttal mihez tartás és a gazdaközönség figyelmeztetése végett közlöm, hogy ezen növény legbiztosabban virágzása idején, júliustól októberig lekaszállás útján irtható ki. Mint hogy azonban magja több éven át megtartja csiraképességét, a lekaszállt területeken a következő évben is felléphet s akkor azt ismét virágzás idején kell lekaszálni, hogy így mag ne kerüljön a talajba. A siker leglényegesebb feltétele azonban, hogy az itt vázolt egyszerü eljárás mindenütt végrehajttassék.

Felhivom tehát a törvényhatóságot, hogy ezen rendeletet mielőbb közhírré tegye azon figyelmeztetéssel, hogy az 1894. évi XII. t.-c. 95. §-ának k) pontja értelmében kihágást követ el és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az, aki a káros növényeket a hatóság figyelmeztetése dacára a kitűzött határidő alatt irtani elmulasztja.

Ezen rendeletem végrehajtását gondosan ellenőriztesse és a netalán tapasztalt mulasztásokat a most idézett 1894. évi XII. t. c. 95. §. k) pontja alapján torolja meg.

Budapest, 1907 június hó 7-én.

A miniszter megbízásából:

Lovassy,
miniszteri tanácsos.

Értesítés.

A városi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya részéről a szülők és gyámok értesítettnek, hogy a cs. és kir. közös hadseregbeli hadapród iskolákban és a m. kir. honvéd állatorvosi főiskolában az 1907—1908. tanév kezdetén betöltendő helyekre vonatkozó „Pályázati hirdetések” megérkeztek.

Pályázati véghatáridő a hadapród iskolában: folyó évi július hó 12., a honvéd állatorvosi főiskolában július hó 1.

A vonatkozó hirdetések a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztályánál (városház, emelet 19. sz. ajtó) betekintheők, hol az érdeklődők utbaigazítást és felvilágosítást nyerhetnek.

Megjegyeztetik, hogy a hadapród iskolákban magyar honos ifjak részére 268 egész ingyenes magyar állami alapítványi hely, 3 szintén ingyenes magán alapítványi hely, és ezeken kívül még megfelelő számú tandíj fizetéses hely fog betöltés végett rendelkezésre állani; a budapesti honvéd állatorvosi akadémikusok pedig teljesen a honvédelmi tárca költségén fognak neveltetni.

Hirdetmény.

Szatmárnémeti városban 1907. évi szeptember hó 1-én egyelőre a Rákóczi-utca 26. szám alatt levő ideiglenes helyiségekben állami faipari szakiskola nyílik meg, melynek célja, hogy az épület- és butor-asztalos pályára készülő ifjuságnak teljes elméleti és gyakorlati kiképzést nyújtson; az intézet ezen célra kellően berendezett műhelyt is nyer. A kiképzés tartama négy év, melynek sikeres elvégzése után a tanulók munkakönyv váltására, két évi szakbavágó gyakorlat beigazolása után pedig az említett iparág önálló üzésére jogosító végbizonyítványt nyernek.

Az iskolába rendes tanuló gyanánt felvétetnek oly ifjak, kik 12-ik életévüket betöltötték és legalább a középiskola (gimnázium, reáliskola vagy polgári iskola) két osztályának, vagy pedig az elemi népiskola hat osztályának sikeres elvégzéséről szóló bizonyítványt tudnak felmutatni.

A tanítás az iskolában teljesen ingyenes, csupán az esetleg okozott károk megtérítésének biztosítására tartoznak a tanulók 6—6 korona biztosítékot a felvétel alkalmával letétbe helyezni, mely összeg azonban a tanulmányi idő végén visszafizetetik.

Szegénysorsu és jó előmenetelű tanulók ösztöndíjban is részesülnek.

Mínt hogy ez intézetben csak korlátolt számú tanuló nyerhet felvételt, célszerű, ha az arra igényt tartó tanulók erre mielőbb jelentkeznek.

Jelentkezéseket elfogad folyó évi augusztus hó 1-ig Vig Albert királyi tanácsos, iparoktatási főigazgató (Budapest, VIII. József-körút 2.), azontul pedig az új intézet igazgatósága (Szatmárnémeti, Rákóczi-utca 27.) Ugyanott megszerezhetők az intézet szervezetére és tantervére vonatkozó részletesebb adatok és benyújthatók a ösztöndíjak engedélyezésére vonatkozó kérvények is.

Hirek.

— **Felhívás.** A Debrecen sz. kir. város által kezelt »Meszena« alapítvány alaptökéjének kamat jövedelméből kifogástalan magaviseletű, tehetséges és szorgalmas helybeli lakos iparos-tanulók és segédeknek szakképzetségük gyarapításában ösztöndíj nyújtása által elősegítése s ugyan-

ilyen minősítésű kezdő iparosoknak önállósítás céljából segélyezése a városi tanács feladata lévén, — az alapító oklevél értelmében a f. évi 8229/907 sz. tanácsi határozattal az 1907—8. év folyamára egy iparos-tanonc, egy iparos-segéd részére fejenként 300—300 korona ösztöndíj, egy kezdő szegénysorsu iparos részére műhely berendezés és önállósítás céljából 600 korona segély állapított meg, mely ösztöndíjak, illetve segélyösszeg elnyerésére ezennel pályázat nyittatik. Felhivatnak ennél fogva a pályázni szándékozó helybeli iparos tanoncok, segédek és kezdő iparosok, hogy erkölcsi, iskolai, vagyontalanságról és szakképzettségükről szóló bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvényeiket a polgármesteri hivatalba f. évi július hó 15-ik napjának déli 12 órájáig multhatatlanul adják be, mert a később érkezett folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak. Debrecen, 1907 június hó 3-án.

— **Közgyűlés.** Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága június hónap utolsó felében, valószínűleg 25-én közgyűlést tart. A közgyűlés tárgysorozatát véglegesen még nem állapította meg a városi tanács, mivel a szakbizottságoknak eddig nem volt idejük a közgyűlés elé kerülő ügyeket letárgyalni. A közgyűlés tárgysorozata igen gazdag lesz és a közgyűlés két-három nap is fog tartani.

— **Jog- és pénzügyi bizottsági ülés.** A jog- és pénzügyi bizottság f. hónap 18-án ülést tart. Mivel a bizottság a június hónap tartandó közgyűlés tárgysorozatát vitatja meg és abban több, igen fontos ügy van felvéve, tisztelettel felkérjük a bizottság tagjait, hogy az ülésen méltóztassanak teljes számban megjelenni.

— **A főreáliskola zászlója.** A debreceni m. kir. állami főreáliskola zászlója, melyet holnap avatnak fel, látható a Killer Ede butorüzletében. A zászlót a debreceni jótékony nőegylet vezetése alatt álló nőipariskola készítette finom ízléssel és pártját ritkító ügyességgel. A főreáliskola igazgatósága a zászlóavatási ünnepségre meghívót bocsátott ki.

— **A hortobágyi bizottság** f. hó 17-én, azaz hétfőn délután ülést tart

— **Névszerint való szavazások.** A legközelebb tartandó városi közgyűlésen két névszerint való szavazás lesz megejtve és pedig: 1. A Czakó Zsigmondné dr. né tulajdonát képező, a Széchenyi-utca végén fekvő telkek megvételeire harmad izben. 2. A Könyök-utca 7. és 9. számú telkek elidegenítésére szintén harmad izben.

— **Az erdei vasut meghosszabbítandó vonalainak** közigazgatási bejárását f. hónap 18-án tartják meg. A várost a bejárás Magoss György dr. tiszti főügyész, Aczél Géza főmérnök és Török Gábor erdőmester képviselik.

— **Az Omke közgyűlése.** Az Omke hajdumegyeyi kerülete 1907 június 23-án d. e. 10 órakor beszámoló és tisztújító közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. A választmány évi jelentése. 2. A zárószámadás előterjesztése. 3. A költségelőirányzat 1907-re. 4. Netáni indítványok. 5. Elnök, alelnök, pénztáros és választmányi tagok választása.

— **A debrecen—nyirbátori vasut.** A kereskedelmi miniszternél küldöttség kérte a debrecen—nyirbátori vasut építésére szóló engedélyt. A vasutépítéshez a város 300 ezer koronával járult hozzá. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter tegnap leiratot intézett a városhoz, hogy a vasut építését engedélyezi, azonban megjegyzi, hogy Nyiregyháza város hasonló irányban kért építési engedélyt is megadta.

— **Rendőrök tanfolyama.** Vladimir birkozómester ajánlatot tett a tanácsnak, hogy a rendőrlégénységet a dzsia-dzsicu birkozásra kioktatja. A tanács elfogadta Vladi-

mir műbirkozó ajánlatát és a 6 heti kurzusra 1000 koronát utalt ki neki.

— **Az okszerű madárvédelem eszközei.** Irta és a m. kir. közoktatási minisztertől elrendelt ismeretterjesztő előadások sorozatában 1907 márc. 10-ikén Kőszegen előadta Chernel István, a Kőszegi Állatvédő-Egyesület elnöke. Budapest, 1907. Kiadta az Országos Állatvédő-Egyesület. Bevezető szavaiban az előadó kiemeli a madarak hatalmas szerepét a természetben, a közgazdaságban, kimondván teljes meggyőződéssel, hogy a madárvilág nélkül az emberiség létezése válnék kérdésessé. Előadó rátér e madarakat irtó ellenségekre: az emberekre, ragadozó állatokra, elemi csapásokra és a terjedő kulturára. Fő télelként azt állítja fel, hogy biztosítsuk és öregbítsük madaraink életének feltételeit. Ezt pedig elérhetjük: 1. a meglévő természetes fészkelőhelyek oltalmazásával és mesterséges uton készültek alkalmazásával; 2. a ragadozó állatok tizedelésével; és 3. télszakán való etetéssel. A 43 lapra terjedő és 23 képpel ellátott füzet ára 30 fillér.

— **Az OMKE. választmányi ülése.** Az O. M. K. E. csütörtökön tartott választmányi ülésén az ideai közgyűlés ügyével foglalkozott. Az ülést Kardos László elnök vezette s az évi jelentés megállapítása után a közgyűlést folyó hó 23-ikára tűzte ki, a 3 éves ciklus lejártával ezuttal a választmány helybeli tagjain kívül Kaszanyitzky Andor, Lusztig Károly, Szabó Miklós, Váray János, Békés Lajos, Kernhoffer József és Fürst Ödön, a vidéki tagok közül Kovolányi Béla (haláleset) P.-Ladány, Mády Géza Balmazújváros, Karakas Zsiga Nádudvar, Mező Jenő Hajduböszörmény lépnek ki, akik újra választhatók.

A választmányi tagok kisorsolása után Kardos László elnök jelentette be, hogy tekintettel sok oldalú elfoglaltságára, nincs abban a helyzetben, hogy az elnöki tisztelet továbbra is elláthassa; megnyugvással emlékezik meg az O. M. K. E. országos munkásságának eddigi eredményeiről s az intézménytől a jövőben várható fejlődéstől; ezeknek a nagy célokra építése tetterős, munkavágyó egyéneket kíván; köszönetét fejezi ki az eddigi kartársi bizalomért s őszintén óhajtja a testület további felvirágzását.

A választmány nagy sajnálkozással hallotta a szeretett elnök lemondó szavait; Falk Lajos alelnök méltatva azt a jelentős erkölcsi erőt és a közjóért kifejtett munkában való részvételt, mely az elnök nagyra becsült személyével egybe van forrva s melynek a kezdő egyesülettől való megvonása arra válságos is lehet, kéri az elnököt, hogy lemondási szándékának megváltoztatásával ajándékozza meg az egyesületet további, értékes munkájának odaadásával.

Gaszner Géza titkár és a választmány többi tagjai, biztosítva az elnököt igaz ragaszkodásukról, meleg elismeréssel adóznak az elnök köztisztelt egyéniségének, aki azonban szándéka mellett megmaradni óhajt; titkár indítványára egy, a jövő hétre egybehívandó újabb választmányi ülés fog a jelölésekkel foglalkozni.

— **Kossuth és a kisipar.** Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter valamennyi kereskedelmi és iparkamarához köriratott intézett, amelyben tudatja, hogy a honvédség 1908. évi lábbeli szükségletéből a hazai kisiparosok részére főtartott 10,000 pár bakkancs szállítására pályázó kisiparosok ajánlataikat június 25-ig tartoznak benyújtani és pedig, ahol ipartestület van, annak útján, különben pedig közvetlenül az illetékes kereskedelmi és iparkamarához.

— **Hollandus bírálat magyar író művéről.** A Franklin-Társulat kiadásában, Heinrich Gusztáv dr. szerkesztésével megjelenő Egyetemes Irodalomtörténet harma-

dik kötetében, amely a germán népek irodalmait ismerteti, foglal szükre szabott helyet Nagy Zsigmond dr. debreceni kollégiumi tanárnak a Németalföldiek irodalmáról szóló ismertetése. Az író korlátolt számban különnyomatokat is készítettett művéről s belőlük néhányat a hollandus tudomány és irodalom legkiválóbb munkásainak, többnyire személyes ismerőseinek és barátainak, is megküldött.

Munkáját most az a kitüntetés érte, hogy a Németalföld egyik legelőkelőbb esztétikai folyóiratában, a Neederlandsche Spectator-ban Kern H. dr., a leideni egyetem nyugalomba vonult professzora, a világhírű szanszkrit tudós a németalföldi tudományos Akadémia elnöke, nyelvünknek is alapos ismerője, irt róla igen meleghangú bírálatot. Részletesen fejtegeti, igen elismerően, az értekezés egyes fejezeteit, méltányolja Nagy Zsigmond dr. nagy szakismeretét, hollandus nyelvtudását, irodalmi tájékozottságát, helyes esztétikai ítéletét s végül ezeket írja: »Ámbár e sorok írójának nem lehet joga arra, hogy Németalföld irodalmi férfainak nevében beszéljen, de mint németalföldi ember illetékesnek, sőt kötelezettnek érzi magát arra, hogy a magyar írónak köszönetét fejezze ki azért a szigoruan pontos és mégis szeretettől áthatott módért, ahogyan feladatát megoldotta«. A debreceni kollégium germán filológiai tanára tehát olyan munkát végzett, mely a magyar tudományosságot igen jó színben tünteti föl és a magyar név becsületét külföldön is terjeszti.

— **Halálozás.** Füleky Pál gyógyszerész, társadalmi életünk egyik kiváló tagja f. hónap 9-ikén elhunyt. A megboldogult temetése nagy részvét mellett ment végbe. Képzett, szivben nemes, zajtalanul, de áldásosan működő élet aludt ki a ravatalánál. Halálát özvegye, kiterjedt rokonsága és mindannyian sajnáljuk, kik önzetlen igaz lelkét ismertük és szerettük. Áldás emlékére.

— **Tűzbiztos kulisszák.** Maholnap fölösleges lesz a rémüldözés a színházégek iránt: Egymást érik a beváló találmányok: Egy lipcsei ember legujabban feltalált egy olyan anyagot, amely amellet, hogy a pehelykönnyűségű, teljesen tűzálló anyag. Vékony lécszerűleg kiképezhető s rászegezhető a diszletezés, amelyet szintén impregnál tűz ellen. Szóval nem lesznek többé színházi katasztrófák.

— **A fiáker állomások.** Panaszos sorokat kaptunk egy olvasónktól, melyekben elmondja, hogy a városunkban levő fiáker állomások nem tiszták és bűzösek. A megirt alapok igazságáról magunk is meggyőződünk és az állomások, különösen a Bika szálló előtt rontják a levegőt. A főkapitány ur figyelmét felhívjuk ezen egészségtelen állapotokra.

— **A hortobágyi sáskairtas nagy buzgalommal folyik a délibábos rónán.** Az új gépek nagyszerűen működnek. Érdekes, hogy a sáskák után az egyiptomi seregélyek is áthuzódtak a Hortobágyra. Az egyiptomi seregély gyönyörű színes madár és hihetetlen mennyiségben pusztítja a sáskát. Ugyancsak egy másik sáskaellenség is jelentkezett a Hortobágyon, az ugynevezett ollós bogár, mely rendszeren ott jelenik meg, ahol sok sáskapete van lerakva.

— **Esküdtképes egyének névsora** Városunk polgármestere a következő hirdetményt tette közre. Közhírré tétetik, hogy Debrecen sz. kir. város esküdtszéki tagokat összeíró bizottsága az esküdtképesek alaprajtstromát az 1908. évre elkészítette s hogy az alaprajtstrom a városi kiadóhivatal (Városház, földszint 9. sz. szoba) folyó évi június hó 11-től kezdve 15 nap alatt bárki által megtekinthető és hogy az ellen, alkalmas bejegyzése miatt, ezen

15 nap alatt, tehát június 25-ig bezárólag, a hivatalos órákban d. e. 8-tól d. u. 1 óráig bárki felszólalhat, valamint ezen felszólalásokra, melyek a fent említett helyen szintén közszemlére fognak kitéteni, június hó 26-tól július hó 3-ig bezárólag, bárki észrevételeket tehet. A felszólalások és észrevételek az összeíró bizottság elnökének írásban nyújtandók be, vagy szóval előterjeszhetők.

— **Főispánok és polgármesterek arcképe.** Rajzó Miklós festőművész megfestette Debrecen sz. kir. város főispánjainak és polgármestereinek arcképét. A művészi kivitelű képeket a polgármester már át is vette. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a debreceni főispánok és polgármesterek életrajza, melynek megírásával a városi tanács Koncz Ákos tb. tanácsnokot, közlevéltárost megbizta, a hó végére elkészül és még a nyár folyamán díszes kiállításban megjelenik.

— **A főiskolából.** A debreceni akadémia tanári kara az 1907—1908 évre rektorra Eröss Lajost, dékánokká pedig Kovács Gábor drt és Csiky Lajost választotta meg.

— **Adomány.** Debrecen sz. kir. a város tizenhárom vértanuk egyikének, gróf Leiningen Károlynak Törökbecsén felállítandó szobrára 50 koronát szavazott meg.

— **Személyi hír.** Gavády Sándor miniszteri osztálytanácsos a héten városunkban időzött az erdei iparvasut utvonalaának kiépítése és a nagycserei állomás megállójának kibővítési munkálatai keresztülvitelére.

— **Közgyűlés.** A Debreceni Jótékony Nőegylet 1907. évi június hónap 16-ikán, azaz vasárnap délelőtt $\frac{1}{2}$ 11 órakor a nőpariskola nagytermében évi rendes közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki jelentés felolvasása az elmúlt egyleti évről. 2. Pénztáros jelentése a pénztár állapotáról és a mérleg bemutatása. 3. A számvizsgáló bizottság jelentése. Ezen közgyűlésre van szerencsém az egylet összes tagjait tisztelettel meghívni. Debrecen, 1907 június 8. Veressné Szathmáry Teréz, elnök.

— **A mezőgazdasági termékek és a tápszerek hamisítása.** A debreceni állami vegyikísérleti állomás, amelynek hatáskörébe a Békés-, Bereg-, Bihar-, Hajdu-, Heves-, Máramaros, Szabolcs-, Szatmár-, Ugocsa vármegyék és Hódmezővásárhely város területén forgalomba hozott mezőgazdasági termékek és különböző tápszerek és élvezeti cikkek valóságának s egészséges voltának ellenőrzése tartozik, most teszi közzé 1906. évi működéséről szóló hivatalos kimutatását.

E kimutatásban a köztáplálkozás legszomorubb állapotát tárja fel az állomás, mert a mezőgazdasági termékek, termékek és cikkek, valamint különböző tápszerek és élvezeti cikkek a múlt évben nyilván a piac drágulásának hatása alatt még sokkal nagyobb mérvű hamisításnak voltak alávetve, mint az előző években. A debreceni vegyikísérleti állomáshoz hatóságoktól s magánosoktól vizsgálatra beérkezett fontosabb termékek között ugyanis: a tej és tejszín-minták 84%-a, a vajminták 75%-a bor-minták 100%-a, a pálinka-félék 100%-a, a mesterséges ételzsír-minták 33%-a, a disznózsír-minták 17%-a, a viasz-minták 100%-a bizonyult hamisítottnak, a beküldött ivóvizek 35%-a pedig az egészségre ártalmasnak. A fűszerek közül a paprika-minták 53%-a, a porított bors-minták 85%-a, a porított fahéj minták 84%-a, a porított szegfűbors-minták 33%-a s a porított szegfűszeg-minták 100%-a volt hamisított. A lisztek, kenyérfélék, a turó-minták s a korpa s mütrágya-minták az 1906. évben általában kielégítőek voltak, jóllehet az előző évben ezek is erősen voltak hamisításnak alávetve s pl. egy korpa-minta kőrishogárral

tertözve, amitől a beküldő gazdaság egész marha-állománya elpusztult. A piac hamisítványainak földéítésében az elmúlt évben a nagyváradi rendőrkapitányság fejtette ki a legnagyobb buzgóságot. Hajdu vármegyének a hamisításokat tilalmazó 1895. évi 46. t.-c. végrehajtására hivatott és kötelezett rendőrkapitányságai és szolgabírói közül a debreceni főszolgabíró ellenőrizte megfelelő módon a mezőgazdasági termények, termékek és cikkek közforgalmát.

— **A nagyerdei gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik eimennek hidegviz kurára meszsze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvizgyógyimódot ép úgy használhatnák a Nagyerdőn, hol a vizgyógyimód minden modern eszköze, a fürdőbérő elismert szaktudománya, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbérő Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközével oly és olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknek eredménytelennel alkalmazhatjuk. Általában a vizgyógyimód edzőleg, éltetőleg és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az idegrendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idéztetik elő. Sem fiatalja, sem örege nem zárandó ki a hidegvizgyógyimód alól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felélelki és a lassan működő szerveket felfrissíti. Eredménytelennel alkalmazható tehát a vizgyógyimód és annak különféle alakja: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek hurutos állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérszegénység-, sápkór-, kövérség-, köszvény-, görvélykór- és cukorvizelesnél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségeknek. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértolulás- és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinek, a neurastheniánál, ennek sokoldalú jelenségeinél, a mint: fejfájás, szédülés, fejfájás, levertség, szellemi és testi kimerültség, almatlanság, asthma, ideges szívbántalmak, a gyomor-, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnél, görcsös és hűdéses állapotoknál. — A nagyerdei hidegvizgyógyintézet modern és czélszerű berendezése, fekvése és kitűnő puha vize fölötté alkalmas tényezők a vizkurának sikeres használatára. Fővárosi szakértői személyzet végzi a teendőket, az árak mérsékelték. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdei hidegvizgyógyintézetben.

Szerkesztői üzenetek.

T Gy. Nagyvárad. Köszönöm a cikkelyt; a kívánt példányt a kiadóhivatal elküldte. A jelzett alkalommal nem mehettem ki, mivel későn kaptam becses levelét.

Sz. G. Helyben. Sohasem hittem volna, hogy gáncs érhet bennünket az igaz védelemért. A köz érdeke azonban előbbvaló egyesek tetszésénél. A küzdelmet folytatjuk mindenütt, ahol érezzük, hogy igaz ügyet védünk.

Kiváncsi. Méltóztassék felvilágosításért Török Gábor erdőmester urhoz fordulni.

Előfizető. Augusztus hónapban fog megjelenni díszes kiállításban. Önajtasát előjegyeztük.

Hortobágy. Szíves sorait köszönjük; legközelebb ismét irunk erről a dolgról.

S. G. Helyben. A beküldött cikkelyt megkaptuk, de azt ily terjedelemben nem közölhetjük. Szívesen elismerjük, hogy az sok becses adatot tartalmaz, aki elolvassa, okulhat is belőle, másrészt azonban oly vádak szellőztet a nagy társadalom ellen, hogy valóságos háboru támadna a cikkely nyomán. Ezt pedig kerülni akarjuk és éppen azért méltóztassék a cikkely felett rendelkezni.

Tisztviselő. A tisztviselők közös érdekeinek megbeszélésére a kartársi szellem megerősítésére valóban üdvös volna a megpendített eszme keresztülvitele. Mi is akartunk már e tárgyról írni, de az öszszejövelelekhez nem igen van kedvünk főleg most, mikor a városi tisztviselő nehéz gondok között él. Ha változnak a körülmények mi leszünk az elsők, akik a barátságos öszszejöveleleket indítványozni fogjuk.

Érdeklődő. A beszédek azért nem közöltük, mert a közgyűlésen történekről a bizottsági tagok külön lenyomatban értesítették.

Könyvbarát. Bármely könyvkereskedésben megszerezheti; bolti ára 40 korona: antikvárusi uton még nem kapható.

Panaszos. Az a jámbor halandó, aki azt hitte, hogy a nagyerdő fonséges csöndjét zavartalanul élvezheti — ugyan csalódott. Reggeltől estig dobpergés és trombitaszó hallik a régi korcsolyatéren. Nincs ennek szüneté egy órára sem. Ezt méltóztatik mondani. Szakasztott így áll a dolog, de hát ezen nem tudunk segíteni. Emiatt ne is tessék tehát panaszt tenni.